

Sikeres volt-e a Tudomány Világkonferenciája?

Az UNESCO és az ICSU vezetői lelkes hangú levelekben mondtak köszönetet a szervezésért. Tényleg ennyire sikeres volt minden, vagy azért a felszín alatt más is meghúzódik?

Válaszol: Láng István akadémikus, a magyar Előkészítő Bizottság elnöke

Kereken 2000 résztvevő volt a Tudomány Világkonferenciáján. 152 ország küldött hivatalos delegációt és 96 nemzetközi (kormányzati és nem-kormányzati szervezet) képviseltette magát. Ezen kívül több száz tudós volt jelen személyes minőségben. Szinte példátlan együttműködést sikerült kialakítani a Külügyminisztérium konzuli részlegei, a határrendészeti szervek és a Budapesti Rendőr-főkapitányság, valamint a helyi szervezők között. Mindenki megkapta a vízumot (már aki ún. vízumköteles országból jött). Mindenki az igényeinek megfelelő szállodai elhelyezést kapott. A rendezvényt támogató iparvállalatok jóvoltából délben a helyszínen svédasztal várta a vendégeket. (Nálunk még azt is érdemes megjegyezni, hogy az illemhelyeken volt toalett- és kéztörölő papír). Esetenként változatos kulturális programokból (klasszikus zenei koncert, Állami Népi Együttes, tudományos filmfesztivál, a budapesti francia, olasz és német kulturális intézetek rendezvényei, különféle fogadások stb.) lehetett választani.

Minden résztvevő kapott egy csodálatos könyvet (angol nyelven) Magyarország nemzeti parkjairól és a Világörökség hazai emlékhelyeiről, továbbá egy-egy CD lemezt, (Ezer év zenéje Magyarországon, illetve Science in Hungary). A résztvevők ingyen utazhattak a főváros tömegközlekedési eszközein, a MATÁV pedig ingyenes telefonkártyát adott, amellyel a világ bármelyik országában hívhatták családjukat vagy ismerőseiket.

A „nem”-ek is pozitívnak bizonyultak. Nem volt bombariadó, nem voltak tüntetések egyik delegáció ellen sem, nem volt ügyrendi vita az üléseken. Nem törték fel a parkolóban és nem loptak el autót. Sajnos a városban öt személytől vettek el pénzt a zsebtolvajok, de szerencsére igazolvány vagy repülőjegy nem tűnt el. Az ülések idején hatan fordultak az ügyeletes orvoshoz, de senkit sem kellett kórházba szállítani.

Szerencsénk volt az időjárással is, de főleg azzal, hogy a koszovói konfliktusra még a Világkonferencia előtt megtalálták a békés megoldást.

A felszín alatt természetesen folyt a mindennapi kemény egyezkedés az UNESCO és az ICSU (a Tudomány Nemzetközi Tanácsa) Titkársága (összesen 60 fő jött el ebben a minőségben Budapestre) meg a helyi szervezők között. De a viták megmaradtak a korrekt keretekben. A végén kölcsönös megkönynyebbüléssel, felszabadultunk és baráti ölelésekkel váltunk el.

Sokan állítják, hogy semmi értelme általános jellegű világkonferenciákat szervezni a tudomány és a technológia fejlesztése területén, és érdemi eredmények csak a szakosított, kisebb létszámú rendezvényeken érhetők el. Csak-hogy évente több ezer tudományos és nemzetközi jellegű összejövetelt tartanak. Ezek nélkül nincs tudományos élet és nincs műszaki fejlesztés. De időnként, mondjuk 20—25 évenként szükség van olyan világkonferenciákra is, ahol a főbb tapasztalatokat összegzik és felvázolják a következő időszak új feladatait. 1979-ben tartották Bécsben az ENSZ áltaé szervezett A Tudomány és Technológia a Fejlődés Szolgálatában című konferenciát. Ezt követte a mostani budapesti Világkonferencia.

Nincsenek illúzióim, hogy az ilyen monstre összejövetelek és az elfogadott határozatok mindent nagyon gyorsan kedvező irányban megváltoztatnak. De mindig van előrelépés. Mondok egy példát: 1992-ben tartották Rio de Janeiróban az ENSZ Környezet és Fejlődés Konferenciáját. Mint a Brundtland Bizottság tagja részt vettem az előkészítés egyes szakaszaiban. Ott voltam a Konferencián. 1997-ben jelen lehettem az ENSZ-közgyűlés azon ülészakán, ahol a Rió utáni öt év eredményeit értékelték. Senki sem volt meglegedve azzal, ami öt év alatt történt, de egyértelmű véleményként ismerték el a Konferencia történelmi jelentőségét, mert új korszakot indított a környezetvédelemben. Talán így fognak egyszer visszaemlékezni a budapesti Világkonferenciára is.

A budapesti Világkonferencia jellegét illetően alapvetően különbözött a húsz évvel ezelőtti bécsi ENSZ-rendezvénytől. 1979-ben Bécsben kizárólag a kormányok küldöttségei vitakoztak egymással. 1979 és 1999 között azonban nagyon megerősödött a magánszféra kutatási és fejlesztési tevékenysége. A tudósok pedig — mint független személyek — növekvő szerepet tölthettek be a világ tudományos közvéleményének formálásában. Az ICSU a világ természettudományi kutatóinak döntő hányadát tömöríti magába. A tudománypolitikát ma már nem kizárólag a kormányzati erők alakítják, hanem az autonóm tudományos intézmények, a magánipar és a lakosság is egyre jobban kifejezi érdeklődését vagy érdektelenségét a tudomány iránt. Ebben a közvetítő folyamatban a médiumoknak ma óriási szerepük van.

A budapesti Világkonferencia a 21. század tudásigényű társadalma számára kísérelte meg egy új típusú „szerződés” kialakítását a politikusok, a tudósok, a termelést irányító vezetők, a lakosság és a médiumok között. Új elkötele-

zetségre van szükség mindenki részéről, hogy a 20. századtól örökségbe kapott globális és helyi problémákat történelmileg rövid idő alatt valóban fel lehessen számolni.

A budapesti Világkonferencia fontos jellegzetessége, hogy egy kormányközi nemzetközi szervezet, az UNESCO és egy nem-kormányzati nemzetközi tudományos szervezet, az ICSU együttesen rendezték meg a találkozót.

Az UNESCO azt tervezi, hogy a Világkonferencia két záródokumentumát — Nyilatkozat a tudományról és a tudományos ismeretek felhasználásáról, illetve A tudomány feladatai, cselekvési keretprogram — az ENSZ Közgyűlése elé terjeszti. Mindez bizonyára kedvező hatással lesz a nemzeti tudománypolitikák alakulására is.

Ami a számunkra levonható következtetéseket illeti, elmondhatjuk, hogy a kormányprogram tudományos kutatásokkal foglalkozó része nagyon jó és hasznos elképzeléseket tartalmaz. Különösen méltányolandó a K+F ráfordítások arányának növelése a GDP-n belül. Hiányzik azonban egy részletesebb középtávú cselekvési program, amely kiszámíthatóbbá tenné a kutatás és a technológiafejlesztés feltételeinek alakulását. Részletes és alapos műhelymunka folyik az Akadémián *Glatz Ferenc* elnök úr vezetésével a hazai tudománypolitika megalapozása érdekében. Az OMF-ben is dolgoznak a technológiapolitika javításán. A kormányzati munka keretében előtérbe kerültek a tudomány és technológia fejlesztésének időszerű kérdései. Nagyon remélem, hogy az illetékes vezetők alaposan tanulmányozni fogják a Tudomány Világkonferenciájának ajánlásait és közülük sokat „átfordítanak” a magyar tudománypolitika nyelvére.

A Világkonferencia zárásakor **Federico Mayor** főigazgató az UNESCO Albert Einstein-émlékérmének arany fokozatát adta át **Hámori József** miniszternek, a Világkonferencia elnökének, **Láng István** akadémikus pedig az emlékérem ezüst fokozatát kapta.

Szívből gratulálunk mindkettejüknek.

A szerkesztőség

MAGYAR
TUDOMÁNYOS AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

Az EU 5. Keretprogramjának magyar nemzeti koordinátorai

Életminőség és gazdálkodás az élővilág erőforrásaival:	Dr. Somogyi Zoltán	Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság (OMFB) 1052 Budapest, Szervita tér 8. telefon: 318—7076 Fax: 318—7998 e-mail: zoltan.somogyi@omfb.x400gw.itb.hu
Felhasználóbarát információs társadalom:	Bognár Vilmos	Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság (OMFB) 1052 Budapest, Szervita tér 8. Telefon: 318—4101 Fax: 318—4130 E-mail: vilmos.bognar@omfb.x400gw.itb.hu
Versenyképes és fenntartható növekedés:	Mokry J. Ferencné	Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság (OMFB) 1052 Budapest, Szervita tér 8. Telefon: 318—4221 fax: 318—4064 E-mail: zsuzsa.mokry@omfb.x400gw.itb.hu
Energia, környezet és fenntartható fejlődés:	Szabó Ilona	Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság 1052 Budapest, Szervita tér 8. Telefon: 318—4221 Fax: 318—4308 E-mail: ilona.szabo@omfb.x400gw.itb.hu
A közösségben folyó kutatás nemzetközi szerepének megerősítése:	Murányi Béla	Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság (OMFB) 1052 Budapest, Szervita tér 8. Telefon: 317—9302 Fax: 317-5436 E-mail: bela.muranyi@omfb.x400gw.itb.hu
Az innováció előmozdítása, a kis- és középvállalkozások keretprogramban való részvételének ösztönzése:	Kleinheincz Ferenc	Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság (OMFB) 1052 Budapest Szervita tér 8. Telefon: 318—4508 Fax: 318—4524 E-mail: ferenc.kleinheincz@omfb.x400gw.itb.hu
A humán kutatási potenciál és a társadalmi —gazdasági tudatbázis fejlesztése:	Vízvári Erzsébet	Oktatási Minisztérium (OM) 1055 Budapest, Szalay u. 10—14. Telefon: 332-0950 fax: 332-9928 E-mail: erzsebet.vizvari@mkm.x400gw.itb.hu
Az Euratom programjai:	Dr. Bujdosó Ernő	Országos Atomenergia Hivatal (OAH) 1024 Budapest, Margit krt. 85. Telefon: 355—6937 Fax: 375—7402 E-mail: bujdoso@haea.gov.hu
Nemzeti Főkoordinátor:	Koncz Pál	Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság (OMFB) 1052 Budapest, Szervita tér 8. Telefon: 317—5782 Fax: 266—2055 E-mail: pal.koncz@omfb.x400gw.itb.hu

SUMMARY OF THE ARTICLES

Our present issue opens with a special section devoted to some tenets of economic theory arising from globalization. Relying on four basic hypotheses, Béla Csikós-Nagy applies a classical approach to deal with recently emerging phenomena of the global economy. Béla Kádár's argument is oriented towards economic policy rather than theory; Hungary's former minister of finance explores issues of, and possible antidotes to, inequality, limits, integration vs. differentiation, and security.

Focusing on theories concerned with the role of the state in regulating economic development, Péter Farkas surveys macro-economic theories that arose between 1945 and the 1970s. (To be continued in one of our forthcoming issues.) Imbued with marked optimism, György Matolcsy's lively article explores some of the hidden processes behind recent economic growth with a stress on the moving force of knowledge and information.

Finally, Mihály Simai discusses the shades of meaning carried by the notions of order and disorder with special regard to recent Hungarian economic processes.

Our Technology and Policy section carries a piece by György Lajtha on the state of Hungarian telecommunications. The piece is followed by György Vajda's thoroughgoing analysis of Hungary's past, present, and future energy demands.

In our Research and the Environment section, the reader will find a unique look back on the history of Hungarian weather taken by Lajos Rác.

A kiadásért felelős az Akadémiai Kiadó Rt. igazgatója.

A szedés a Magyar Tudomány szerkesztőségében számítógépen készült.

A nyomtatás és kötés az Akadémiai Nyomdában készült.

Felelős vezető: Reisenleitner Lajos — Martonvásár, 1999., nyomdai táskaszám: 2295

Felelős szerkesztő: Hernádi Miklós

Számítógépes műszaki szerkesztő: Takács István

Megjelent: 11,2 (A/5) ív terjedelemben

HU ISSN 0025-0325